

Kaynaştırma ve Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamalarına İlişkin Veli Katılımlarının İncelenmesi

Examining Parent Participation in Educational Practices Through Inclusion and Integration

ÖZET

Bu araştırmada, okul öncesi, ilkokul ve ortaokul düzeyinde kaynaştırma ve bütünleştirme tanısı almış öğrencisi bulunan velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarına katılım düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Ayrıca velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerini; cinsiyet, çocuğun öğrenim gördüğü okul kademesi, velinin eğitim düzeyi ve velinin mesleği değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu bakımdan bu araştırma betimsel nitelikli ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma araştırmasıdır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi olarak tanı almış okul öncesi, ilkokul ve ortaokulda öğrencisi olan toplam 58 veli oluşturmaktadır. Verilerin toplanması sürecinde "demografik bilgi formu" ile "kaynaştırma eğitiminde aile katılımı ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve gruplar arası karşılaştırmalar için bağımsız örneklemler t-testi ile tek yönlü Anova teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda velilerin kaynaştırma/bütünleştirme Kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminde evde aile katılımının "sıklıkla", okulda aile katılımının ise "bazen" gerçekleştiği, ortaokul düzeyinde aile katılımının okulöncesi ve ilkokul düzeyine göre daha düşük olduğu ve eğitim düzeyi daha yüksek olan velilerin kaynaştırma eğitimine daha çok katılım gösterdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Bütünleştirme, Aile katılımı, Özel eğitim

ABSTRACT

This study aimed to assess the involvement of parents with students diagnosed for inclusion and integration across preschool, primary, and secondary education levels. It focused on evaluating parents' participation in educational practices related to inclusion and integration, considering variables such as gender, the child's school level, and the parent's education level and occupation. The study adopted a descriptive relational screening and causal comparison approach. Participants were selected using purposive sampling, comprising 58 parents with children in inclusive or integrated educational settings at different school levels. Data were gathered using a demographic information form and a family participation scale for inclusion education. Analysis methods included frequency, percentage, arithmetic mean, independent samples t-test, and one-way ANOVA to compare group differences. Findings indicated that parental involvement in inclusive education is "often" observed at home and "sometimes" at school. Participation tends to be lower at the secondary school level compared to preschool and primary levels, with higher parental education correlating with increased involvement in inclusive education.

Keywords: Inclusion, Integration, Family involvement, Special education

GİRİŞ

Normal gelişim seyrinde ilerleme gösteren ve akranlarından fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, dil gelişimi gibi farklı gelişim alanlarında gerilik sergileyen bireyler özel eğitime ihtiyacı olan bireyler şeklinde ifade edilmektedir. Bu bireylerin, sosyal hayatlarında bağımsız bir şekilde ya da en az destekle yaşamlarını idame ettirebilmeleri için bazı eğitimleri almaları gereklidir. Bu eğitimlerden biri ise kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi olduğu söylenebilir. Kaynaştırma/bütünleştirmenin eğitiminin temel felsefesi, sınıfta yer alan tüm öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olmak ve aynı zamanda her çocuğun seviyesi doğrultusunda sınıf ortamında gerçekleşen eğitim-öğretim ortamından faydalanmasını sağlamak olarak ele alınmaktadır.

Kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim, özel gereksinimi olan bireylerin eğitimde eşit fırsatlardan yararlanmalarını hedefler. Bu sistem, bireylerin özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış eğitim programları kapsamında, en az kısıtlayıcı ortamda öğrenim görmelerine olanak tanır (Batu & Kırcaali İftar, 2011). En az kısıtlayıcı ortam kavramı, gerektiğinde öğrencilere ve öğretmenlere özel eğitim destek hizmetleri sağlanması veya program ve

Suat Oğuz¹
Zeynep Eker²
Cevat Eker³

How to Cite This Article

Oğuz, S., Eker, Z. & Eker, C.

(2024). "Kaynaştırma ve

Bütünleştirme Yoluyla Eğitim

Uygulamalarına İlişkin Veli

Katılımlarının İncelenmesi"

International Social Sciences

Studies Journal, (e-ISSN:2587-

1587) Vol:10, Issue:11; pp:1951-

1957. DOI:

[https://doi.org/10.5281/zenodo.142](https://doi.org/10.5281/zenodo.14218177)

18177

Arrival: 12 July 2024

Published: 26 November 2024

Social Sciences Studies Journal is

licensed under a Creative

Commons Attribution-

NonCommercial 4.0 International

License.

¹ Uzm. Öğretmen, MEB. Mehmet Torun Özel Eğitim Meslek Okulu, Bursa, Türkiye. ORCID: 0000-0003-0511-5977

² Y. Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, Türkiye. ORCID: 0009-0007-0790-3826

³ Doç. Dr. BEUN, Ereğli Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kdz. Ereğli, Zonguldak. ORCID: 0000-0003-4215-1854

fiziksel çevrede düzenlemeler yapılması anlamına gelir (Diken & Batu, 2020). Ataman (2012), kaynaştırma ve bütünleştirme kavramlarını, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin normal okul atmosferine uyum sağlamalarına yönelik bir yaklaşım olarak tanımlar.

Bir başka tanımda, Sucuoğlu (2006)'na göre kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin akranlarından ayrıştırılmadan ihtiyaçları doğrultusunda eğitim almasını sağlamaktır. Batu ve Kırcaali-İftar (2011) kaynaştırma/bütünleştirmeyi; özel eğitime ihtiyacı olan çocukların ihtiyaçlarına yönelik sınıf öğretmenin ve kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin destek özel eğitim hizmetlerinden faydalanarak genel eğitim sınıflarında eğitim alabilmesi olarak tanımlanmaktadır. 2018 tarihinde yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde Kaynaştırma/bütünleştirme, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim" olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).

Bireysel farklılıkları ne olursa olsun tüm bireylerin eğitim hizmetlerinden yararlanmaya hakları olduğu bilinmektedir. Özel gereksinimi olan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranları ile bir arada eğitim alması tüm öğrenciler için kazanım elde edecekleri önemli bir fırsat olarak görülmektedir. (Sevim & Atasoy, 2020). Kaynaştırma / bütünleştirme eğitiminde öğrenciler bireysel özelliklerine uygun ortamlarda eğitim almaları önemlidir. Bu ortamlar onların başarılı olmalarını ve kendilerine güven duymalarını kolaylaştırır (Yıldızhan & Eker, 2023). Özellikle Kaynaştırma / bütünleştirme tanısı almış çocukların okul öncesi dönemde gerekli eğitim hizmetlerini almalarının, gelecekte akranlarıyla aralarında oluşabilecek farkları azaltabilmesine olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Akın & Bozkurt, 2021).

Ömeroğlu, vd. (2005)' e göre kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi kapsamında özel gereksinimi olan öğrenci için hazırlanmış olan bireyselleştirilmiş eğitim programının başarıya ulaşmasında aileye önemli görevler düşmektedir. Ailelerin çocuğunun okuldaki eğitim faaliyetlerine aktif olarak katılması ve okul ile işbirliği yapması gerekmektedir. Aile çocuğunun kaynaştırma öğrencisi olduğunun farkına varmalı ve kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Yeterli bilgiye sahip olan aile çocuğuna daha fazla katkı sunacak ve gerekli becerilerin edinilmesini sağlayacaktır. Okul, öğretmen ve aile arasında kurulacak işbirliği ile aileye gerekli kaynaştırma eğitimi bilgilendirmeleri yapılmalıdır. Yapılacak bilgilendirme programları; ailelere sosyal ve duygusal açıdan destek verebilecek, birey aile etkileşimini arttıracak, okuldaki etkinliklere katılımlarını sağlayacak ve çocuğun yetersizliği hakkında ailenin bilgi ihtiyacını karşılayacak şekilde düzenlenmelidir. Ailenin program geliştirilme ve uygulanmasına dâhil edilmesi çok önemli olmakla birlikte ailede sosyal ve duygusal olarak rahatlama sağlayarak ailenin kendisini daha yeterli hissetmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda kaynaştırma eğitiminde özel gereksinimi olan öğrenciler için belirlenmiş hedeflere ulaşmada öğrencilerin okulda edindikleri bilgi ve becerileri okul dışında farklı ortamlara özellikle de günlük yaşamlarına genellemeleri oldukça önemlidir. Bunun sağlanabilmesi de ailelerin kaynaştırma eğitimine katılım göstermeleri ile mümkündür (Yıldız, 2017). Bu bağlamda kaynaştırma eğitiminde aile katılımının öğrenci başarısına etkisinin ne derece büyük olduğu anlaşılmaktadır.

Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi başarıya ulaşmasında, en önemli faktör anne-babanın çocuğun eğitimde aktif rol oynamasıdır. Aileler çocuğunun okul dışındaki performansı hakkında bilgi vermekte, bireyselleştirilmesi eğitim programının amaçlarının belirlenmesinde katkıda bulunmakta, evde uygulanması gereken çalımların ve uygulamaların yürütülmesinde önemli görevler üstlenmektedir. Bu bağlamda eğitimde ev ve okul paralellliğini aile oluşturmaktadır (Lewis & Doorlag, 1987). Görüldüğü üzere, kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi kapsamında ailelere düşen görevler okul ile sınırlı değildir. Öğrencinin okulda edindiği beceriler okul dışında aile desteği ile birlikte yönlendirmesi ve derslerine yardımcı olunması gerekmektedir. Akademik anlamda verilen desteğin yanında, sosyal, duygusal ve bedensel gereksinimlerinin karşılanmasına dönük aile desteğinin de verilmesi önemlidir. Özel gereksinimi olan bireyler özel durumlarından kaynaklandığı üzere daha hassastır ve normal öğrencilerden farklı gereksinimlere sahiptir. Bu nedenle ailenin kaynaştırma eğitimine katılması okul ve öğretmen ile işbirliği yaparak öğrencinin gereksinim duyduğu becerileri edinmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi, ilkökul ve ortaokul düzeyinde kaynaştırma ve bütünleştirme tanısı almış öğrencisi bulunan ailelerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerini çeşitli değişkenlere (cinsiyet, çocuğun öğrenim gördüğü okul kademesi, velinin eğitim düzeyi ve velinin mesleği) göre incelemektir.

1. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri nedir?
2. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri cinsiyeti, çocuğun öğrenim gördüğü okul kademesine, velinin eğitim düzeyi ve velinin mesleğine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modeli kullanılarak yürütülmüş olup, betimsel bir özellik taşımaktadır. Betimsel araştırmalar, mevcut durumu olduğu gibi ortaya koymayı ve araştırmacı müdahalesi olmaksızın konu ile ilgili öncelikleri belirlemeyi hedefler (Karasar, 2023). Bu araştırmada desen olarak nedensel karşılaştırma yöntemi benimsenmiştir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemleri, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan öğrenme durumlarını anlamaya dayanır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmaya okulöncesi, ilkokul ve ortaokullarda kaynaştırma öğrencisi tanısı almış öğrencisi velisi olmak ve çalışmaya gönüllü olarak katılmak ölçütünü karşılayan veliler seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Bursa İlinde okulöncesi, ilkokul ve ortaokul düzeyinde kaynaştırma/bütünleştirme tanısı almış öğrencisi bulunan toplam 58 veli oluşturmaktadır. İstatistiksel analizler N=58 ölçek üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarına ilişkin bilgiler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Velilere İlişkin Kişisel Özellikler

Değişken	Alt Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kadın	36	62.0
	Erkek	22	38.0
	Okulöncesi	10	17.2
Çocuğun eğitim gördüğü okul kademesi	İlkokul	34	58.6
	Ortaokul	14	24.2
	İlköğretim	16	27.5
Eğitim düzeyi	Ortaöğretim	28	48.3
	Üniversite (Ön lisans+Lisans)	14	24.2
	İşçi	36	62.0
Velinin mesleği	Memur	12	20.8
	Serbest meslek	10	17.2

Tablo 1’de araştırmanın katılımcılarına ilişkin bilgiler verilmektedir. Okul öncesi, ilkokul ve ortaokul düzeyinde kaynaştırma/bütünleştirme tanısı almış öğrencisi bulunan toplam 58 veli oluşturmaktadır bu velilerin % 62,0’ i kadın, % 38,0’ i erkek velilerin oluşturduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Demografik bilgi formu” ile “Kaynaştırma eğitiminde aile katılım ölçeği ” kullanılarak elde edilmiştir.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan form; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, velinin mesleği gibi demografik özelliklerin yer aldığı formdur.

Kaynaştırma eğitiminde aile katılım ölçeği: Ölçek Erden (2021) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 20 madde ve iki faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci faktöründe (okulda aile katılımı) 10 madde ikinci faktörü (evde aile katılımı) de 10 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipinde hazırlanan ölçeğin birinci faktöre ilişkin güvenilirlik katsayısı 0.885 ve ikinci faktöre ilişkin güvenilirlik katsayısı 0.846 olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplamına ilişkin güvenilirlik katsayısının ise 0.906 olduğu görülmektedir. Bu değerler ölçekten elde edilen verilerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Puan ortalamaları yorumlanırken; 1.00 – 1.80 arası hiçbir zaman 1.81 – 2.60 nadiren, 2.61 – 3.40 bazen, 3.41 – 4.20 sıklıkla, 4.21 – 5.00 arası her zaman aralıklarında yer alan puan aralıkları kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlemesinde SPSS yazılımı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, çocuğun eğitim aldığı okul seviyesi, velinin eğitim düzeyi ve mesleği) sınıflama amaçlı olduğundan, bu özellikler istatistiksel olarak frekans (f), yüzde (%), ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (SS) ile ifade edilmiştir. Puanların normal dağılım durumunu değerlendirmek için çarpıklık ve basıklık katsayıları ile Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Ölçeğinin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, +1.5 aralığında değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları $p>0.16$ olarak bulunmuş ve bu da ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle verilerin analizinde bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmış, anlamlılık düzeyi ise .05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerine ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri nedir?” olarak belirtilmiştir. Buna bağlı olarak elde edilen bulgular tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitiminde Aile Katılım Ölçeğinden Aldıkları Puanların Betimsel İstatistiklerinin Dağılımına İlişkin Bulgular

Ölçek	N	En düşük puan	En yüksek puan	\bar{X}	Ss
Evde aile katılımı	58	2.00	5.00	3.45	4.20
Okulda aile katılımı	58	2.00	5.00	3.25	3.85
Ölçek toplam puanı	58	2.00	5.00	3.32	4.12

Tablo 3’te, velilerin aile katılım ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde, evde aile katılım boyutunun puan ortalaması $\bar{X}=3.45$ değeri ile *sıklıkla* aralığında olduğu ve okulda aile katılım boyutunun $\bar{X}=3.25$ değeri ile *bazen aralığında olduğu* görülmektedir. Bu değerlerden hareketle çocuğu kaynaştırma eğitimine devam eden velilerin evde katılım düzeylerinin okulda katılım düzeyinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin toplam puanının $\bar{X}=3.32$ değeri ile *bazen aralığında olduğu* görülmektedir. Bu bağlamda ailelerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine *sıklıkla* katılım gösterdikleri söylenebilir.

Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri cinsiyeti, çocuğun öğrenim gördüğü okul kademesine, velinin eğitim düzeyi, velinin çalışma durumu ve velinin mesleği) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” olarak belirtilmiştir. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Velilerin Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	p
Evde aile katılımı	Kadın	36	3,54	1,64	2,12	0,00
	Erkek	26	3,10	1,58		
Okulda aile katılımı	Kadın	36	3,36	1,60	1,89	0,00
	Erkek	22	3,12	1,52		
Toplam puan	Kadın	36	3,34	1,24	1,64	0,00
	Erkek	22	3,10	1,18		

P<0.05

Tablo 4’te velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği görülmektedir. Evde katılım alt boyutuna bakıldığında araştırmaya katılan kadın velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,54$), standart sapma değeri (Ss=1,64) olarak bulunmuştur. Erkek velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,10$), standart sapma değeri (Ss=1,58) olarak bulunmuştur. Evde veli katılımı cinsiyet değişkeni puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı t testi ile hesaplanmıştır. Elde edilen [t=2,12; p=0,00] değeri ile kadın veliler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Okulda katılım alt boyutuna bakıldığında araştırmaya katılan kadın velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,36$), standart sapma değeri (Ss=1,60) olarak bulunmuştur. Erkek velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,12$), standart sapma değeri (Ss=1,52) olarak bulunmuştur. Okulda veli katılımı cinsiyet değişkeni puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı t testi ile hesaplanmıştır. Elde edilen [t=1,89; p=0,00] değeri ile kadın veliler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Velilerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine katılım düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği araştırmada ölçeğin toplam puanına bakıldığında, araştırmaya katılan kadın velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,34$), standart sapma değeri (Ss=1,24) olarak bulunmuştur. Erkek velilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,10$), standart sapma değeri (Ss=1,18) olarak bulunmuştur. Puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı t testi ile hesaplanmıştır. Elde edilen [t=1,64; p=0,00] değeri ile kadın veliler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu bulgular kadın velilerin eğitim sürecine katılımının erkek velilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerinin Çocuğun eğitim gördüğü okul kademesi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Velilerin Kaynaştırma ve Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin Çocuğun Eğitim Gördüğü Okul Kademesi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Çocuğun eğitim gördüğü okul kademesi	N	\bar{X}	Ss	F	P
Evde aile katılımı	Okulöncesi	10	3.78	.87	1.72	0.22
	İlkokul	34	3.64	.84		
	Ortaokul	14	3.62	.68		
Okulda aile katılımı	Okulöncesi	10	3.60	.76	1.45	0.13
	İlkokul	34	3.64	.84		
	Ortaokul	14	3.54	.81		
Toplam Puan	Okulöncesi	10	3.62	.68	1.64	0.28
	İlkokul	34	3.58	.66		
	Ortaokul	14	2.50	.58		

P<0.05

Tablo 5'te velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin çocuğun eğitim gördüğü okul kademesi değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarına göre bakıldığında, Evde aile katılımına göre [F=1,72; p>0.22] değeri ile bir farklılık olmadığı, Okulda aile katılımı alt boyutuna göre [F=1,45; p>0.13] değeri ile bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ölçeğin toplam puanında ise velilerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin [F=1,62; p>0.00] değeri ile okul öncesi ve ilkokul lehine anlamlı bir farklılığın olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuç bize ortaokul öğrenci velilerinin çocukları ile daha az ilgilendiklerini göstermektedir. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerinin eğitim düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6: Velilerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	F	P
Evde aile katılımı	İlköğretim	16	3.85	.68	2.18	0.14
	Ortaöğretim	28	3.74	.66		
	Üniversite (Ön lisans+Lisans)	14	3.82	.58		
Okulda aile katılımı	İlköğretim	16	3.72	.62	1.24	0.06
	Ortaöğretim	28	3.76	.66		
	Üniversite (Ön lisans+Lisans)	14	3.74	.68		
Toplam Puan	İlköğretim	16	3.72	.71	1.45	0.12
	Ortaöğretim	28	3.74	.67		
	Üniversite (Ön lisans+Lisans)	14	3.76	.68		

P<0.05

Tablo 6'da velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarına göre bakıldığında, Evde aile katılımına göre [F=2,18; p>0.14] değeri ile bir farklılık olmadığı, Okulda aile katılımı alt boyutuna göre [F=1,24; p>0.06] değeri ile bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ölçeğin toplam puanında ise velilerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin [F=1,28; p>0.08] değeri ile herhangi bir farklılığın olmadığı sonucu bulunmuştur. Velilerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerinin velilerin mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7: Velilerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin Velilerin Mesleği Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçek	Velilerin mesleği	N	\bar{X}	Ss	F	P
Evde aile katılımı	İşçi	36	3.92	.78	1.28	0.24
	Memur	12	4.12	.67		
	Serbest meslek	10	3.98	.68		
Okulda aile katılımı	İşçi	36	3.82	.82	1.14	0.12
	Memur	12	3.96	.84		
	Serbest meslek	10	3.84	.86		
Toplam Puan	İşçi	36	3.92	.81	1.24	0.14
	Memur	12	3.94	.77		
	Serbest meslek	10	3.92	.98		

P<0.05

Tablo 7'de velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin velilerin mesleği değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarına göre bakıldığında, Evde aile katılımına göre [F=1,28; p>0.24] değeri ile bir farklılık olmadığı, Okulda aile katılımı alt boyutuna göre [F=1,14; p>0.12] değeri ile bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ölçeğin toplam puanında ise velilerin Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimine Katılım Düzeylerin [F=1,32; p>0.12] değeri ile herhangi bir farklılığın olmadığı sonucu bulunmuştur. Bu bulgular velilerin mesleği çocukların eğitim sürecine katılımlarında bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışmada okul öncesi, ilkököl ve ortaoköl düzeyinde kaynaştırma ve bütünleştirme tanısı almış öğrencisi bulunan velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarına katılım düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre velilerin katılımlarının bazen *aralığında* olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ailelerin kaynaştırma eğitimine *sıklıkla* katılım gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca velilerin evde katılım düzeylerinin okulda katılım düzeyinden daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Bu sonuç kaynaştırma eğitimi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Kaynaştırma ve bütünleştirme tanısı almış çocukların hedeflenen becerilere ulaşmalarında okulda öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerilerin evde ya da günlük yaşamlarında kullanmaları gereklidir. Bu açıdan ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılımları önemlidir. Aileler çocuklarının okulda öğrendiklerini günlük yaşamda her fırsatta kullanmalarını sağlayarak öğrenilen becerilerin kalıcılığının sağlanmasında en önemli görevi üstlenmektedirler (Danielson, 2002). Araştırmanın sonucunu destekleyen araştırmaların literatürde olduğu görülmektedir. Örneğin, Yıldız (2018) yaptığı araştırmada sonucunda ailelerin kaynaştırma eğitimine orta ve yüksek düzeyde katıldıklarını belirtmektedir. Benzer bir araştırma Erden & Aslan (2022) yapılmıştır. İlkoköl, ortaoköl ve lise düzeyinde kaynaştırma eğitiminde aile katılımının incelendiği araştırma sonucunda, ailelerin kaynaştırma eğitimine sıklıkla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada elde edilen diğer sonuçlar şöyledir; kadın veliler eğitim sürecine katılımının erkek velilerden daha yüksek olduğu, okul öncesi ve ilkököl kademesinde çocuğu olan veliler hem evde hem de okulda, ortaoköl kademesinde çocuğu olan velilerden daha fazla katılım gösterdikleri, velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin eğitim düzeyi değişkenine göre bir farklılaşma bulunmazken, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde eğitime sahip veliler çocuklarının eğitimine aynı düzeyde katılım göstermektedirler. Velilerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimine katılım düzeylerin velilerin mesleği değişkenine göre farklılaşma bulunmamıştır. Tüm meslek grubundaki veliler çocuklarının eğitimine benzer düzeyde katılım göstermektedirler. Kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminin başarıya ulaşmasında ailenin eğitime katılım göstermesi çok önemlidir. Sucuoğlu (1996) yaptığı bir araştırmada ailelerin eğitim düzeylerinin katılımlarını etkilediğini belirtmektedir. Erden & Aslan (2022) yaptıkları bir araştırma sonucunda ilkököl ve ortaoköl düzeyinde kaynaştırma eğitiminde aile katılımının lise düzeyinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Erden (2021) yaptığı araştırma sonucunda, lise düzeyinde aile katılımının ilkököl ve ortaoköl düzeyine göre daha düşük olduğu ve eğitim düzeyi daha yüksek olan velilerin kaynaştırma eğitimine daha çok katılım gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Öneriler

Araştırma bulgularından hareketle, ailelere kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminin sadece evle sınırlı olmadığı okul ortamında da eğitimin devam ettiği bu nedenle okulda da aile desteğinin önemli olduğu konusunda seminerler verilebilir. Gerekli bilgiye sahip olan aile çocuğun gerekli becerileri edinmesi için daha fazla katkı sunacaktır. Ayrıca, ailelerin kaynaştırma ve bütünleştirme eğitiminde sürekli işbirliğinin önemi konusunda okul, öğretmen ve aile arasında kurulacak işbirliği ile aileye gerekli kaynaştırma ve bütünleştirme eğitimi bilgilendirmeleri sıklıkla yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akın, G. & Bozkurt, S. (2021). Okul öncesi dönem tipik gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli çocukların bireysel farklılıklarına ve sosyal kabulüne yönelik görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 226-249. doi:10.18039/ajesi.737698.
- Ataman, A.(2012). *Temel Eğitim Öğretmenleri İçin Kaynaştırma Uygulamaları ve Özel Eğitim*, Ankara: Vize Yayıncılık.
- Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2011). *Kaynaştırma*. 6. Basım. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Danielson, C. (2002). *Enhancing student achievement: A framework for school improvement*. Association for Supervision & Curriculum Development, Alexandria, VA:USA.
- Diken, İ.H. & Batu, S. (2020). *Kaynaştırmaya giriş*. İ. H. Diken (Ed.).*İlköğretimde Kaynaştırma*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Erden, Z., R. (2021). *Ailelerin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Beklentilerinin Ve Katılımlarının İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erden, Z., R. & Aslan, M. (2022). *Kaynaştırma Eğitiminde Aile Katılımı: Bir Karma Yöntem Araştırması*, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 54, s. 854-877,

- Karasar, N. (2023) Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler (38. baskı), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lewis, K.B. & Doorlag, D.H. (1987). Teaching special students in themainstream. Merril-Palmer Publishing Company.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim kurumları yönetmeliği (Sayı: : 30471). Ankara: Resmî Gazete
- Sevim, C. & Atasoy, R. (2020). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Millî Eğitim, 49(228), 215-239.
- Sucuoğlu, B. (1996). Kaynaştırma programlarında anne baba katılımı, *Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 25 – 43.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2017). İlkokula devam eden özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin çocuklarının eğitimlerine katılımlarının incelenmesi, *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2(2), 82-94.
- Yıldızhan D., Eker C. (2023). Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yürütülen Öz Düzenlemeli Öğrenme Destekli Öğretimin Öğrencilerin Öğrenme ve Çalışma Sorumluluğuna Etkisinin İncelenmesi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(71), 3435-3443., Doi: 10.29228/sm
- Ömeroğlu, E., Yazıcı, Z., & Dere, H. (2005). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sucuoğlu, B. (2006). Eğitimde kaynaştırma modeli. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 4, 6-10.